

УДК 811.111'373

Суховецька Л. В.

ТИПОЛОГІЯ МОВЛЕННЕВОГО АКТУ ВИМОГИ ЗА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИМ КРИТЕРІЄМ В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Дослідження фокусує увагу на лексико-семантичному аналізі пропозиційного змісту мовленнєвого акту вимоги, продукованого електоратом політичного дискурсу. Автор здійснив огляд сучасних тлумачень вимоги з позиції врахування особливостей соціального статусу продуцента мовлення. За результатами дослідження створено класифікацію вимог, висунутих англомовною спільнотою на адресу суб'єктів влади.

Ключові слова: вимога, електорат, мовленнєвий акт, політичний дискурс.

Суховецкая Л. В. Типология речевого акта требования на основании лексико-семантического критерия в англоязычном политическом дискурсе. – Статья.

Исследование фокусирует внимание на лексико-семантическом анализе пропозиционального содержания речевого акта требования, созданного электоратом политического дискурса. Автором выполнен обзор современных трактовок требования с позиции учета особенностей социального статуса продуцента речи. В результате исследования представлена классификация требований, выдвигаемых англоязычным обществом в адрес власти.

Ключевые слова: требование, электорат, речевой акт, политический дискурс.

Sukhovetska L. V. Typology of speech act of demand on lexical and semantic criteria in English political discourse. – Article.

The article concentrates upon the lexical and semantic analysis of the propositional part of the speech act of demand, produced by the electorate of political discourse. A detailed review of contemporary interpretations of demand with reference to the social status of the producer of speech has been done by the author. The results of research have presented a classification of demands, appealed to the authoritative representatives by English-speaking society.

Key words: speech act, demand, electorate, political discourse.

Постановка проблеми. Політичний дискурс (далі – ПД) – це явище, яке присутнє щодня в житті будь-якого громадянина цивілізованого суспільства. Високий ступінь відкритості та демократичності англомовної спільноти надає широкі можливості для аналізу мови політики. Діапазон учасників політичної інтеракції є широким і різноманітним. Його утворюють політичні суб'єкти з різним ступенем професіоналізму, починаючи від рівня професіоналів-політиків, включаючи журналістів та політологів, і завершуючи найширшими масами громадян. Політична комунікація передбачає не однібічну спрямованість сигналів від еліт до мас, а весь спектр неформальних комунікативних дій в суспільстві, які по-різному впливають на політику. Однією з провідних рис сучасної політичної комунікації є категорія спонукання, яка спрямована на формування готовності певного колективного адресата підтримати дії політиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних наукових розвідках, присвячених категорії спонукання, розглядаються мовні засоби репрезентації директивності в газетній політичній комунікації, директивні мовленнєві акти (далі – МА) з перформативним компонентом з позиції стратегій ввічливості [4; 21]. Найчастіше компонент спонукання на тлі політичного дискурсу ідентифікується під час аналізу мовленнєвих стратегій і тактик політиків. Науковці виокремлюють безпосередньо стратегію або тактику спонукання, тактику заклику, погрози та попередження [6; 14; 16].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Тоді як дослідження мовленнєвої поведінки представників різних соціальних

і професійних груп людей належить до пріоритетних завдань сучасної лінгвістики, аналіз мовлення пересічних громадян, які мають статус електорату й також є учасниками політичного дискурсу, залишається поза увагою сучасних наукових праць. Не підлягав аналізу набір типових інтенцій, стратегій і мовленнєвих актів електорату.

Соціальний статус як прагматичний чинник вказує на ієрархічність відносин між комунікантами. Нерівноправність статусних позицій є значущим критерієм для типології спонукальних МА. Наприклад, МА вимоги переважно знаходить відображення в асиметричній комунікації, де ініціатором виступає комунікант, який займає більш високе соціальне становище [18, с. 15]. Вимога з позиції рівноправного або нижчого за статусом комуніканта трапляється в реальній комунікації не так часто й має свої прагматичні особливості функціонування. Отже, соціальний статус адресанта вимоги є провідним чинником, що зумовлює **актуальність** обраного дослідження.

Метою статті є здійснення лексико-семантичного аналізу МА «вимога», створеного представниками електорату й адресованого владі. Досягнення мети передбачає вирішення таких **завдань**: короткий огляд тлумачень вимоги в лінгвістиці, аналіз соціального статусу електорату як учасника політичного дискурсу, здійснення класифікації вимог за лексико-семантичним критерієм. **Об'єктом** дослідження є МА вимоги, **предметом** – лексико-семантичні особливості вимоги. Головними **методами** дослідження обрано спостереження, зіставлення, узагальнення, метод лексико-семантичного й функціонального аналізу.

Зазвичай МА вимоги не виокремлюється як самостійний тип прескриптивів. Однак слід зазначити, що деякі дослідники ідентифікують його у своїх класифікаціях. Вони схиляються до того, що головною відмінною рисою вимоги є наявність у мовця пресупозиції про небажання адресата виконати каузовану дію [2]. «В одних випадках це небажання зумовлено психологічним станом адресата, в інших – невизнанням пріоритетності положення мовця. Адресант може присвоїти пріоритет, діючи з «позиції сили» або в ситуації певної напруги, коли він бере на себе відповідальність розпоряджатися діями інших людей (наприклад, під час пожежі, повені, аварії, арешту тощо)» [2, с. 18].

Під вимогою розуміють авторитарний вид спонукання, який може походити лише від індивідуумів, котрі мають повноваження для здійснення таких мовленнєвих актів [11, с. 143], або імперативний різновид прохання, який не терпить заперечень і не допускає відмови [15, с. 107]. Інколи, навпаки, вимогу трактують як категоричне спонукання за умов відсутності авторитарної позиції мовця, а тому мовець не може бути впевнений у тому, чи буде виконано каузовану дію [10, с. 14].

Зазначається, що адресат настійної вимоги не має іншого вибору, оскільки її невиконання може спричинити небажані наслідки [12, с. 195]. Вимога передбачає можливість виконати дію з боку адресата, його зобов'язання це зробити, а також наполегливість у силі спонукання [20, с. 26–27]. Найчастіше вимога використовується після спроб спонукання до дії іншими способами, що не привели до реалізації мети [19].

У нашій роботі ми дотримуємося позиції тих лінгвістів, які акцентують увагу на переконанні автора вимоги в тому, що він має право наполягати на виконанні адресатом конкретної дії [1, с. 22; 3, с. 264]. В.С. Григор'єва характеризує цю особливість вимоги як «пресупозицію законності» цілі, висунутої мовцем [7, с. 70].

Отже, вимога, що ґрунтується на певному праві та конвенції, властива мовленню рівного або нижчого за статусом комуніканта [18, с. 15]. На наш погляд, таким комунікантом є електорат, соціальна диспозиція якого від початку нижча за статус представника інституту, оскільки він не має влади, але володіє правом вибору. Дослідники зазначають, що в самій лексемі «виборець» закладена висока статусна позиція (якщо обираєш, значить, володієш повноваженнями, а «прагматичний» статус виборця вищий, ніж у кандидата, який залежить від результату цього вибору [13, с. 84–85].

Таким чином, вимога електорату є соціально-зумовленим МА, що характеризується відношеннями «знизу вгору» за критерієм відсутності володіння владою, а також відношеннями «згори донизу» за критерієм права вибору. Такий подвій-

ний статус автора вимоги зумовлює особливості її актуалізації. За результатами проведеного дослідження було виявлено певні типи вимог, характерні для мовлення англomовної спільноти, що утворюють формацію електорату ПД.

Вимога скасування дій. Певні кроки політичної діяльності викликають у виборців обурення й незгоду. Якщо деякі законопроекти, економічні плани, функціонування окремих організацій здаються неприйнятними для добробуту країни, суспільство вимагає припинення таких дій, для чого застосовується доволі широкий лексичний репертуар **дієслів** із відповідною семантикою (*to stop, to end, to abandon, to drop, to ditch, to scrap, to block, to demolish, to abolish, to dismantle, to pull out, to lose, to leave, to ban, to cancel, to step back from doing smth.*):

Repeal the despicable Lansley 2012 privatization health care act (25); Scrap HS2 now. We can't afford it (28); Merkel should stop military engagement against Muslim countries (51).

Вимога залишення посади. Розчарування електорату в діяльності суб'єктів влади спонукає його до висунування вимоги залишення посади як із власної волі (*to resign, to quit, to go, to step down, to step back, to get back, to go back, not to carry on as an MP*), так і вимушено (*to boot up, to rid of, to get rid of, to dismiss, to impeach, to sack, to remove, to kick-off*):

Cameron should resign, he couldn't organize one bill, let alone an entire government (54); Mr. Juncker should go back to running Luxembourg County Council (45); She has gone against the agreement and should be sacked (53).

Вимоги скасування дій і залишення посади є наслідком негативного ставлення виборців до окремих проявів діяльності політичних структур, а значить, беруть участь у формуванні оцінності політичного дискурсу.

Вимога транспарентності. З позиції електорату, для підвищення довіри до влади та кращого взаєморозуміння між політичними суб'єктами, політика не має відбуватися за зачиненими дверима. Принцип публічності робить можливими критику й демократичний контроль над діяльністю держави [5, с. 144]. Отже, вимога прозорості є характерною рисою мовлення народних мас. Для її вербалізації використовуються **іменники**: *transparency, answers*; **прикметники**: *transparent; open*; **дієслівні сполучення**: *to disclose, to open, to expose, to release, to see, to make it public knowledge, to let people know; to shed some light*:

They should disclose the risk assessment and publish how many Tory MP's have links to private health care (44); It's time that the electorate had real transparency, the waters get muddier by the day (49); It is time to shed some light on the history of Polish anti-Semitism after World War I and today (24).

Прозорості політичної діяльності сприяє публічне обговорення й обмірковування найважливіших питань суспільного життя, тому ця умова знаходить своє вираження у відповідних вимогах (*a debate; a proper debate; an intelligent debate; a frank discussion; an honest discussion; a real conversation; a political talk; a legitimate argument; a sensibly articulated "common ground" argument; a proper grown up cross-party conversation; an honest non-partisan conversation; calm reflection; joined up thinking; holistic thinking*). Суспільство також очікує на результат проведених дискусій у вигляді запропонованих проєктів (*plan; projects; strategy; proposals; scheme; solutions; imaginative solutions; decision*):

*There needs to be a proper grown up **cross-party conversation** about the best possible options for properly funding world class health services - and what treatments the basic health service could be expected to provide (30); Reasonable restrictions on immigration is not unreachable. Cameron, if he stands firm, should put forth a detailed **plan** that the EU could accept (46); Is George Osborne insisting he has a mandate to renew Trident the same as actually having a mandate to do this? This is such an important issue that of course it needs **to be debated in Parliament** (50).*

Вимога реалізації суспільно-демократичних цінностей. У сучасному світі демократія стала невідмінним атрибутом будь-якої держави, яка претендує на статус *non-failed state*. Ідеї та принципи демократії є провідними для громадянина країни, яка позиціонує себе як демократична, тому будь-які порушення в цій сфері не оминають увагу суспільства й фіксуються у вигляді вимоги до влади дотримуватися всіх демократичних цінностей. У демократичній державі одним з індикаторів демократії та каналів трансляції суспільної думки є процес виборів [17, с. 4]. Цілком природно, що суспільство найчастіше нагадує владі про своє право вибору (*referendum; General Election; poll*):

*Cameron should hold a **referendum** immediately (37); Labour voters want a **referendum** (40); Ask the people. Make a **referendum** about Trident (33).*

Рівність громадян у суспільстві є ознакою високорозвинутої демократичної держави, тому ця цінність знаходить своє відбиття у змісті вимог (**іменникові сполучення**: *Liberté, Égalité, Fraternité; justice; free speech; pluralism in their media; freedom of any kind of speech; equality of responsibility; equality of effort; equality of contribution; equality of opportunity; equal treatment; an equal chance to education; proportionate representation; дієслівні сполучення*: *to be subject to the same rules as everybody*):

*I want **equal treatment for fraud before the law** and not the benefit claimants who are frauds given heavy prison sentences and M.P's who do exactly*

*the same, just say they'll pay it back and absolutely nothing happens to them (47); I am horrified. **When** will we ever see **justice** for innocent people killed by police? (38).*

На долю дієслівних сполучень випадає вимога репрезентації інтересів більшості, яка корелює з провідним принципом демократії «меншість поступається більшості» [17, с. 4] (*to represent the interests of the people of the UK, to represent the will of the people, to represent the electorate; to work in the interest of all parts of the UK; to do what the majority wish for*):

*No – politicians should **represent the interests of the people of the UK**. Workers should not be sacrificed and thrown on the scrapheap for the cheap labour benefits unlimited immigration brings to business (56); We live in a democracy so therefore the politicians **should do what the majority wish for**, it is quite simple when you think about it (35);*

Наведені вище вимоги формують загальні ключові засади, на яких має ґрунтуватися діяльність політиків безвідносно до їх політичної орієнтації в межах демократичної держави: надання права вибору, рівності можливостей; транспарентність; прагнення до влади має бути зумовлено бажанням служити народу, а не задовольняти власні інтереси.

Вимога звітності та відповідальності. Делегування народом окремих представників суспільства до владних структур є, з одного боку, ознакою довіри, а з іншого боку – великою відповідальністю. Ідея компетентного й **відповідального** (*виділено нами, – Л. С.*) перед народом представницького правління є основою репрезентативної моделі демократії [17, с. 16]. Відповідно до цієї системи обрані лідери підзвітні своїм виборцям. Тому, коли довіри не виправдано, народ має підстави вимагати від влади звітності за свою діяльність і понесення відповідальності. Якщо відповідальність досягає ступеня покарання, вимога переживається з елементами менасиву. З лексичних варіантів трапляються **іменники** (*responsibility, accountability, blame*); **прикметники** (*accountable, responsible, culpable*); **дієслівні сполучення** (*to account, to hold to strict account, to admit the mistakes, to answer for, to meet the duty, to be in jail, to be up on charges, to be brought before the Courts; to be tried; to be behind bars*):

*If David Cameron wants to be Prime Minister after 7th May, he needs to come before the voters in the TV debates to show **accountability** for his performance since 2010 and let the public see the alternatives policies which could be followed after the General Election (43); Russia, under the leadership of Putin is **responsible** for the current situation in Ukraine. He has ruined Russian European relations for decades to come (29); Instead of pissing away billions into self-defeating ideas like these, all political parties need to be held collectively **to account** (41);*

Вимога здійснення кримінального контролю. Значну роль у підтриманні порядку в країні відіграє судова гілка влади, до якої й апелює суспільство як до механізму контролю й покарання за порушення законів: (**іменникові сполучення:** *criminal sanctions, a criminal offence, criminal charges, penalties, investigation, arrests*; **дієслівні сполучення** (*to investigate, to prosecute, to indict; to examine, to patrol, to chase tax dodgers; to make it illegal; to jail ministers; to police accounts; to enforce penalties*).

Bring back the ID card plans and increase the penalties for employing illegal immigrants or paying below the minimum wage (33); *The Electoral Commission should be called upon to examine this blatant attempt to buy votes* (27); *Enforce penalties on those legal citizens that are employing illegal immigrants* (34).

Таким чином, ця вимога висвітлює традицію західноєвропейської політичної культури, зміст якої полягає у верховенстві закону, обов'язкового для всіх громадян країни.

Вимога нової політичної еліти. Цією вимогою електорат формує певний стандарт особистісних і професійних якостей, якому має відповідати політичний діяч. Політик – це активний суб'єкт дії в межах політичних інститутів (політичних партій, державних структур).

Концептуальні ознаки політика, що існують у свідомості певної лінгвокультурної спільноти, підлягали дослідженню окремими лінгвістами. Так, серед найбільш істотних ознак американського політика, зафіксованих у словникових дефініціях, називають активність, професіоналізм і лідерські якості. У поданні авторів сучасних американських політичних романів політик також концептуалізується як активний лідер, що виконує безліч обов'язків і функцій, пов'язаних зі встановленням дипломатичних відносин, з управлінням державою й вирішенням соціальних проблем, здатний контролювати політичні процеси [9, с. 15–17]. На жаль, наведені вимоги не характеризують сучасних політиків. Оцінюючи їхню діяльність та особистісні якості, виявляємо, що соціальний адресат виявляє некомпетентність, нерозсудливість, брак знань, негідну поведінку, а мовлення політиків характеризує такими видами нещирості, як обман, лицемірство, брехня й удавання [8, с. 18].

Аналіз спонукальних конструкцій у мовленні електорату ПД також виявляє суспільний акцент на бажаних особистісних і професійних якостях суб'єктів політики, нестача яких заважає їм вирішувати поставлені перед ними завдання, внаслідок чого люди відчувають необхідність у виході на арену політиків кращої якості (**іменникові сполучення:** *conviction politicians; politicians with conviction; people with real ability leading parties;*

real statesmanship; forward looking leadership; a real leader; an inspirational leader; a new approach; a new party of the left; a new, mass, socialist party; sensible governing; measured men to lead; дієслівні сполучення: *to stick to principles; сполучення атрибутивного типу:* “normal people” who are with reality; politicians who should be trusted to make decisions; people who think before they speak; people who can run a country for the benefit of those it can afford; a government that is out to mend the system not destroy it or sell it off; a government which will put the money into the right areas; a genuinely left-of-centre, liberal party that isn't obsessed with limp political theory or a love of profit and greed; someone to lead who isn't a complete liar and whose family won't denigrate the office of the presidency; a leader who could work with a hostile opposing congress and bring consensus, reach across the isle and get compromise; **прикметники:** *competent; real; honest; altruistic; brave, new*);

Today we are hugely in need of visionary and forward looking leadership, focused on what could be instead of what was (55); ***Time for real, honest and altruistic folk*** *to stand for parliament, not these characters who have zero exposure to the real world* (31); *We never trusted Sanders, and he needs to be honest about his funding sources – and how those sources are trying to get another puppet Republican in the White House* (36).

Зазначений тип вимоги є непрямою вказівкою на розбіжність очікувань і потреб суспільства з реальним станом речей: політики сьогодення не виправдовують очікування соціуму, не відповідають його вимогам.

Вимога фінансового характеру передбачає спрямування бюджетних коштів на користь країни та її громадян, використання раціонального підходу до розподілу фінансових ресурсів держави. Найпоширенішою вимогою фінансової природи виступає вимога гідної оплати своєї праці: (**іменникові сполучення:** *a living wage, a working wage, decent wages, fair wages, fair pay, a higher minimum wage*; **дієслівні сполучення:** *to raise the minimum wage; to top up low wages; to enforce higher wages*);

Firstly those of us who are lucky enough to have a job should be paid a decent living wage, one that is good enough that they do not need assistance to live without worrying if they will make it to the next pay check or if they will have to go to a food bank (26); *I do not want to send anyone back, but I want fair pay for all and immigration regulations that put the needs of American Citizens first and not last* (52).

Наведення ладу в сфері оподаткування турбує громадян не менш, ніж заробітна платня (**іменникові сполучення:** *fair taxation, tax cuts, a clamp down on corporate tax-avoidance/evasion*; **дієслівні сполучення:** *to raise taxes on the very richest; to raise interests; to tax the rich proportionately; to tax*

high earnings properly; to introduce Council Tax; to introduce some balance into pay structures; to review the property taxing system; to revalue properties for council tax; to raise income from large financial transactions by banks):

Time for a clamp down on corporate tax-avoidance/evasion! £80 billion per year lost to this, since the 80's when it started to become prevalent (42); **The Government should introduce Council Tax/Rates for every single unoccupied flat / house / accommodation / building. Use it or pay your way for speculating on society** (39).

Традиція впливу соціальних груп на систему оподаткування уходить корінням в історію XVIII століття, коли британські колоністи, намагаючись отримати своє представництво в парламенті, оформили свою головну претензію до королівської влади як “No taxation without representation” (жодних податків без представництва). Задоволення цієї вимоги надавало їм можливість реалізувати свої права, які були гарантовані Біллем 1689 року.

Дуже часто суспільство обурюється нераціональною витратою державних коштів, тому вимагає припинення таких дій: (**дієслівні сполучення: to stop that waste of money; to stop the stupid welfare cuts; to stop this total wastage of our funds; not to strip benefits; not to waste £50 billion): Bring back our old rail system that everybody could use. That would be a far better use of money – if we have any left that they haven't given away that is! Governments must stop this total wastage of our funds** – Millenium Domes, NHS computers – Wars that are none of our business to name only a very few instances of waste (23).

Висуваючи ключову вимогу гідної заробітної плати, розмір якої значною мірою залежить від розумної системи оподаткування та збалансованого розподілу державного бюджету, електорат намагається задовольнити свої потреби матеріального рівня, що є необхідною передумовою для виникнення й задоволення потреб духовного рівня.

Вимога міграційного контролю. Питання міграції сьогодні є доволі болючим для мешканців країн Євросоюзу та США. Через те, що ці країни є найбільш соціально комфортними країнами світу, вони постійно відчувають наплив іммігрантів, що створює певний дискомфорт для місцевих мешканців і підґрунтя для вимоги обмеження доступу переселенців до своїх країн (**іменникові сполучення: tight border controls; immigration**

restrictions; a sensible immigration policy; limited selective migration; fair migration; a sane immigration system; defense of borders; immigration regulations; immigration laws; immigration cap; **дієслівні сполучення: to control / to restrict / to curb / to limit immigration; to control / to secure / to protect / to close / to shut borders; to control job tourism; to close the border with a wall; to deport migrants; to stop economic migrants; to block refugees; to deter from coming; to dispose of non-British persons; to limit the number of people willing to come here; to return economic migrants back to their places of origin; to return every illegal immigrant back; to vet visa applications):**

First and foremost block all refugees and «aid» and start rebuilding the British state. Only then can the UK consider starting to admit refugees (22); **America has a right to control its borders and we should let in people who want to assimilate and bring marketable skills to this country** (48).

Міграційні хвилі, від яких потерпають країни Євросоюзу, несуть загрозу соціальній безпеці корінного населення, провокуючи стурбованість людей у вигляді вимоги вжити заходів щодо зупинення потоку мігрантів.

За результатами проведеного дослідження робимо такі **висновки**: вимоги скасування дій, звітності й відповідальності, залишення посади зумовлені незадовільною оцінкою діяльності політиків з боку суспільства. Вимоги реалізації демократичних цінностей, транспарентності, здійснення кримінального контролю детерміновані ключовими принципами існування демократичного суспільства. Потреба в безпеці створює підґрунтя для вимоги міграційного контролю, а намагання задовольнити потреби матеріального рівня стають основою для вимог фінансової природи. Вимога щодо політиків кращої якості встановлює невідповідність сучасного політика його інституційній ролі. Усі вимоги, що створені електоратом ПД на адресу влади, є «голосом народу», що сприяє формуванню політики демократичних урядів, а сам МА вимоги можна вважати механізмом формування й артикуляції інтересів соціальних груп.

Перспектива наукової розвідки полягає в аналізі ключових концептів, задіяних колективною свідомістю електорату в процесі творення мовленнєвих актів вимоги, та в конкретизації лексичної насиченості визначених концептуальних вузлів.

Література

1. Апресян Ю.Д. Толкование лексических значений как проблема теоретической семантики / Ю.Д. Апресян // Известия АН СССР. Сер. лит. и яз. Т. 28. – 1969. – № 1. – С. 11–23.
2. Беляева Е. И. Грамматика и прагматика побуждения: Английский язык / Е. И. Беляева. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 1992. – 168 с.
3. Вежицка А. Речевые акты / А. Вежицка // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 16. – Лингвистическая прагматика. – М. : Прогресс, 1985. – С. 251–275.

4. Гончарова Н.А. Директивность в политической газетной коммуникации: информационная сущность и языковые индикаторы / Н.А. Гончарова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.allbest.ru/>.
5. Горбачева Е.В. Политический дискурс как механизм формирования государственно-гражданских отношений : автореф. дис. ... канд. политич. наук : спец. 10.01.10 / Е.В. Горбачева. – Москва, 2007. – 23 с.
6. Горіна О.В. Когнітивно-комунікативні характеристики американського електорального дискурсу республіканців : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / О.В. Горіна. – Харків. – 2008. – 22 с.
7. Григорьева В.С. Дискурс как элемент коммуникативного процесса: прагматические и когнитивные аспекты [монография] / В.С. Григорьева. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. – 288 с.
8. Домышева С.А. Политический дискурс в пространстве дискурса реагирования : на материале британской и американской прессы за 2000–2007 гг. : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / С.А. Домышева. – Иркутск, 2008. – 22 с.
9. Зайчикова Н.В. Стереотипные и индивидуальные составляющие концепта «POLITICIAN» в гибридном жанре политического и художественного видов дискурса (на материале современного американского политического романа) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / Н. В. Зайчикова. – Владивосток, 2005. – 22 с.
10. Изотов А. И. Функционально-семантическая категория императивности в современном чешском языке как прагмалингвистический феномен : автореф. дис. ... д-ра. филол. наук : 10.02.03 «славянские языки» / А. И. Изотов. – Москва, 2007. – 42 с.
11. Карандеева Л.Г. Фонопрагматические характеристики речевого акта требования (на материале современного немецкого языка) / Л.Г. Карандеева // Ярославский педагогический вестник. – 2013. – № 2. – Том I (Гуманитарные науки). – С. 143–145.
12. Мясоедова С.В. Семантико-прагматичні особливості непрямих реквестивів (на матеріалі сучасної української літературної мови) / С.В. Мясоедова // Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологічна». – 2016. – Випуск 60. – С. 193–196.
13. Невинская М.Д. Концептуальная оппозиция «народ – власть» в политическом дискурсе : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 / М.Д. Невинская. – Волгоград. – 2006. – 177 с.
14. Паршина О.Н. Российская политическая речь: теория и практика / О.Н. Паршина. – М. : Либроком, 2012. – 232 с.
15. Приходько А. Н. Дискурсивные акты: прагмасемантика и прагматипология А. Н. Приходько // Когниция, коммуникация, дискурс. – 2010. – № 1. – С. 101–122.
16. Прокопенко А.А. Ключевые стратегии и тактики в президентском дискурсе Барака Обамы / А.А. Прокопенко // Філологічні трактати. Том 7. № 2. – 2015. – С. 116 – 122.
17. Серкин В.В. Концепт демократии в российском общественном мнении : автореф. дис. ... канд. политич. наук : спец. 23.00.02 / В.В. Серкин. – Астрахань, 2013. – 22 с.
18. Солдатова А.В. Директивные речевые акты в средневерхненемецком языке (на материале «Песни о Нибелунгах», «Парцифала» Вольфрама фон Эшенбаха, «Тристана» Готфрида Страсбу) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / А.В. Солдатова. – Санкт-Петербург : СПбГУ, 2004. – 19 с.
19. Шилихина К.М. Вербальные способы модификации поведения и эмоционально-психологического состояния собеседника в российской и американской коммуникативных культурах : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 / К.М. Шилихина. – Воронеж, 1999. – 182 с.
20. Шмелева Т.В. Речевой жанр. Возможности описания и использования в преподавании языка / Т.В. Шмелева // Russistik. Русистика. Научный журнал актуальных проблем преподавания русского языка. – Berlin, 1990. – № 2. – С. 20–32.
21. Dontcheva-Navratilova O. Politeness strategies in institutional speech acts / O. Dontcheva-Navratilova [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ped.muni.cz/weng/co4et2/docs/navratilova.pdf>.

Джерела ілюстративного матеріалу

- (22) Aritra Gupta [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/10662368>; (23) barbara [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2477681/New-threat-HS2-Balls-compares-Dome-disaster-Labour-government-scrap-50bn-rail-project-started.html#comments>; (24) B. Ashton [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.economist.com/users/B.%20Ashton/comments>; (25) Bluejil [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/2850963>; (26) britishroses [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/4538924>; (27) Colin Cutter [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/11658063>; (28) David Smith [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2477681/New-threat-HS2-Balls-compares-Dome-disaster-Labour-government-scrap-50bn-rail-project-started.html#comments>; (29) dinfr31 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/10140255>; (30) dougale [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/1770844>; (31) Dr Richard Ames [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2476412/Britains-path-prosperity-Say-Tories-growth-hits-fastest-rate-general-election.html#comments>; (32) Hans222 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/13888772>; (33) herditbefore [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/11538859>; (34) Jesse Marioneaux [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.nytimes.com/2016/04/19/us/politics/supreme-court-immigration.html?ref=todayspaper>; (35) littlematty [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/11571259>; (36) LuckyDog [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.nytimes.com/2016/07/25/us/politics/donald-trump-russia-emails>; (37) McNeileMcCormick [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://profile.theguardian.com/user/id/11914974>; (38) Michael Thaddeus [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.nytimes.com/2016/04/20/nyregion/peter-liang-ex-new-york-police-officer-sentenced-akai-gurley-shooting-death-brooklyn.html?ref=todayspaper>; (39) MrNotQuiteWright [Электронный ресурс]. –

Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/10038342>; (40) NTEightySix [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/4475434>; (41) nuzulu77 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/4589020>; (42) ObiDanKinobi [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/4307952>; (43) Parry1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/10040294>; (44) peterjay66 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/4449789>; (45) RobertHickson2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/13724196>; (46) RobinFrance [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/1349497>; (47) savvumum [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/3591461>; (48) Scott [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nytimes.com/2016/04/19/us/politics/supreme-court-immigration.html?ref=todayspaper>; (49) scotsgal [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/10018940>; (50) Serendipity007, Guardian, Comments, 31 August 2015 <https://profile.theguardian.com/user/id/13180278>; (51) sikko6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.economist.com/users/sikko6/comments>; (52) skanik [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nytimes.com/2016/04/19/us/politics/supreme-court-immigration.html?ref=todayspaper>; (53) stuart39 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3453134/Senior-Tory-peer-rallying-business-support-David-Cameron-s-EU-deal-starts-talks-finalising-details.html#ixzz40elQUUOV>; (54) TempleCloud [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/4219509>; (55) UnevenSurface [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/4096454>; (56) 000a000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://profile.theguardian.com/user/id/10059199>.

УДК 811.232; 821.111

Фоменко Е. Г.

ПРОБЛЕМЫ СИНЕРГИИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА (НА МАТЕРИАЛЕ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ТЕКСТОВ ДЖ. ДЖОЙСА, О. УАЙЛЬДА И Ж.-К. ГЮИСМАНСА)

Статья исследует риски, связанные с предметом исследования, терминологией и продуктивными методами синергии художественного текста. Делается вывод, что изучение синергии писателя открывает новые горизонты для понимания мирового художественного дискурса, языкотворчество которого выстраивает коллективное фрактальное целое. Разграничиваются художественный текст и художественный дискурс; выясняется роль индивидуально-авторской концепции писателя в фазовом переходе на материале синергии {Дж. Джойс [О. Уайльд (Ж.-К. Гюисманс)]}.

Ключевые слова: контекст-текст-подтекст, художественный дискурс, синергия писателя, фазовый переход, параметры порядка, турбулентность, индивидуально-авторская концепция.

Фоменко О. Г. Проблеми синергії художнього тексту (на матеріалі англomовних текстів Дж. Джойса, О. Уайльда та Ж.-К. Гюісманса). – Стаття.

Стаття досліджує ризики, пов'язані з предметом дослідження, термінологією та продуктивними методами синергії художнього тексту. Робиться висновок, що вивчення синергії письменника відкриває нові горизонти для розуміння світового художнього дискурсу, мовотворення якого вибудовує колективне фрактальне ціле. Розмежовуються художній текст і художній дискурс; з'ясовується роль індивідуально-авторської концепції у фазовому переході на матеріалі синергії {Дж. Джойс [О. Уайльд (Ж.-К. Гюісманс)]}.

Ключові слова: контекст-текст-підтекст, художній дискурс, синергія письменника, фазовий перехід, параметри порядку, турбулентність, індивідуально-авторська концепція.

Fomenko E. G. The problems of fictional text synergy (based on the English texts by J. Joyce, O. Wilde and J.-K. Huysmans). – Article.

The article studies the risks related to the subject of research, terminology and productive methods of fictional text synergy. The author arrives at the conclusion that the study of synergy of a writer opens up new horizons for comprehending world fictional discourse whose language creativity builds the collective fractal whole. This study distinguishes fictional text from fictional discourse, as well as identifies the role of individual-authorial conception in the phase shift based on the synergy {J. Joyce [O. Wilde (J.-K. Huysmans)]}.

Key words: context-text-subtext, fictional discourse, synergy of writer, phase shift, parameters of order, turbulence, individual-authorial conception.

Для наших рассуждений основополагающим является такой постулат: *текст – извечный предмет филологических исследований*. Лингвистика текста второй половины XX века первоначально была нацелена на параметры порядка, которые представлены текстовыми категориями и типами

текста. На гребне волны исследований связности, модальности и концептуальности выделились лингвистическая теория текста, типология текста, когнитивная поэтика и интерпретация текста, которые в междисциплинарном ключе сопрягают лингвистику, психологию и литературоведение.